АНТИКОР – національний антикорупційний портал
МОВА ЯЗЫК LANG
Київ: 8°C
Субота, 23 травня 2026 р., 13:46
АНТИКОР
Топ-теми:
- Арешт Єрмака
- Корупційна мафія Міндіча в Енергоатомі
- Напад Росії на Україну
Пошук...
НОВИНИ КОНФЛІКТИ ПОЗИЦІЯ ДУМКА ПОДІЇ ВІЙНА ВІДЕО БЛОГИ
Головна › Статті › Позиція › Різне › Що відбувається із законом про біологічне батьківство, і чи зможуть жінки народжувати від загиблих воїнів

Що відбувається із законом про біологічне батьківство, і чи зможуть жінки народжувати від загиблих воїнів

Читать на русском

Що відбувається із законом про біологічне батьківство, і чи зможуть жінки народжувати від загиблих воїнів

Сперму або яйцеклітини українських військових можна буде опісля їхньої загибелі використовувати для народження дітей. Ба більше, полеглий захисник або захисниця вважатимуться батьком чи матір'ю для народженого в такий спосіб малюка.

Біологічні матеріли загиблих вояків держава зберігатиме ще три роки власним коштом, а згодом – за гроші родини армійця – скільки завгодно, зазначає видання "Новинарня".

Такий законопроєкт зареєстрували у Верховній Раді, повідомив голова Комітету ВР з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування Михайло Радуцький. Той самий, який раніше вніс правки у закон щодо забезпечення права військовослужбовців та інших осіб на біологічне батьківство (материнство), згідно з яким кріобанки мали утилізувати біоматеріал після загибелі людини.

Резонансу інформація про утилізацію набула після допису юристки Олени Бабич, до якої звернулася по допомогу дружина полеглого українського захисника.

Новий законопроєкт можуть ухвалити вже наступного тижня (5-11 лютого 2024 року). Ембріологи та медичні адвокати вже затамували подих і вважають документ революційним для галузі.

"Новинарня" розповідає про досі "сіру зону" в українській ембріології через історії двох родин військових та коментарі експертів.

"Ми не можемо дозволити собі зникнути"

Ярослав (ім'я змінене на прохання героя) був на фронті, коли йому зателефонувала дружина й розповіла, що в їхньому місті є клініка, де можна заморозити сперму, і для військових це безкоштовно. Домовились: щойно він буде вдома, скористається нагодою. Приїхавши у відпустку, чоловік здав аналізи на ВІЛ та гепатит С, пересвідчився, що здоровий, тож здав і сім'я на зберігання.

"Сказали, що зберігання буде безкоштовним протягом пів року, а потім наче ціна буде 300 грн. Вони повідомлять, коли закінчиться термін безкоштовної консервації. Я підписав документи в клініці, і вони порадили нотаріально завірити дозвіл на користування матеріалом. Пішов до нотаріуса оформити щось типу довіреності на дружину. Копія є в лікаря і в дружини", – перелічує свої кроки Ярослав.

IVF Center
Patient Name:
Patient ID:
Embryo ID:
7:57:03 AM 30.06.2021
HT
C:\Users\HT-LASER\Desktop\foto\vol4.jpg

Запліднена клітина. Фото: Ольга Малюта

Майже півтора року "великої" війни він командував піхотним взводом однієї з бригад ТрО. Восени 2022-го їхній підрозділ зайшов на звільнені території Харківщини і тримав позиції там. Торік у червні бригаду перекинули під Бахмут. Кілька місяців тому офіцер перейшов на штабну посаду. Каже, нині він у більшій безпеці, але все одно виїжджає на передову.

"Це війна, і є усвідомлення того, що все може бути. Про погане я, звісно, не думаю, але хочеться просто залишити по собі нащадків. І перестрахуватися не зайве. Звісно, я здав і забув. Але іноді думаю про це і пересвідчуюся, що зробив правильну і дуже важливу штуку", – пояснює військовий.

Він розповів про кріоконсервацію рідним та деяким побратимам. Усі поставилися до ситуації з розумінням, зайвих питань чи жартів не було.

"Іде війна на виживання нації. Ми всі бачили, що відбувалося в окупованих містах і селах, – росіяни нас просто знищують. Тому нам потрібно самовідтворюватися, аби зберегти націю. Ми воюємо зараз, але маємо думати про майбутнє.

Росія просто так не зникне – і ми не можемо собі дозволити зникнути. Звісно, дилема про те, чи варто народжувати під час війни, існує. Мені здається, просто потрібно пристосовуватися до цих обставин. Звісно, хочеться, щоб діти росли не тільки з мамою, а й із батьком, щоби він так само їх виховував. Бо тати, які у Збройних силах, бачать малих хіба раз на пів року під час відпустки.

Але я думаю, що значно важливіше, щоб діти знали, хто вони, як народилися, навіщо їм далі жити і за що боротися", – розмірковує офіцер.

Він вважає, що потрібно популяризувати кріоконсервацію біоматеріалу, адже це й досі не надто популярна процедура в Україні.

"Нині на передовій більше чоловіків середнього віку, у них зазвичай уже є діти. Є, звісно, і молоді. Але війна триває, і відсоток молодих збільшуватиметься. Їм потрібно давати таку опцію. Думаю, багато людей нею скористаються. Це може прозвучати жорстко. Але можна створити банк сперми – для продовження генофонду".

"Мені стало трохи спокійніше, коли ми це зробили"

Христині (ім'я змінене на прохання героїні) про акційні програми зберігання репродуктивних клітин у приватній клініці розповіла знайома. Жінка поговорила з чоловіком, і той одразу ж погодився здати сперму для кріоконсервації.

"Коли він приїздив у відпустку з Херсонщини, ми присвятили цьому майже цілий день. Спершу поїхали у клініку. Все дуже зручно: він здав аналізи на ВІЛ і гепатит, потім була вже сама процедура. Коштує все 1 гривню на рік, окремо сплачуєш вартість забору крові та її перевірки.

Опісля поїхали до нотаріуса, де чоловік склав на мене довіреність, що дозволяє використовувати матеріал. Мені було цінно, що в нас не виникло суперечок. Але, з іншого боку, ми – дорослі люди, обидва розуміємо, що війна – це ризики, і потрібно перестрахуватися. Мені стало трохи спокійніше, коли ми це зробили, тому що я кохаю чоловіка і хочу дітей від нього", – каже дружина військового.

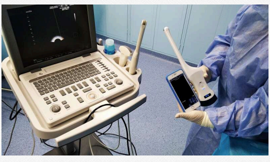

Ембріологиня Ольга Малюта з апаратом УЗД

Коли інформація про правку щодо утилізації біоматеріалу загиблих набула розголосу, Христина розізлилась. Побачила, що під тиском громадськості нардепи швидко написали новий законопроєкт, і тепер чекає голосування за нього.

"Ця війна – не просто велика і страшна, це – справжній геноцид українців. Боляче, коли на фронті гинуть військові. Але коли на щиті привозять двадцятирічних, які переважно не встигли створити сім'ю і залишити по собі дітей, – це якесь пекло.

За нинішніх умов нам потрібно популяризувати опцію кріоконсервації серед військових, адже так більша кількість бійців заморозить сім'я, і потім їхні дружини у разі загибелі чи каліцтва чоловіка зможуть продовжити рід.

А ЯКЩО В ПОЛЕГЛОГО НЕ БУЛО РОДИНИ, БУЛО Б ДОБРЕ, ЩОБ СПЕРМОЮ МОГЛИ СКОРИСТАТИСЯ САМОТНІ ЖІНКИ, ЯКІ РОБЛЯТЬ ШТУЧНЕ ЗАПЛІДНЕННЯ.

Краще обрати біоматеріал не якогось невідомого донора, а того, хто захищав Україну", – переконана Христина.

Жінка вважає, що етична складова питання – це справа людини, яка здає біоматеріал, або того, хто ним користується, й аж ніяк – не публічна.

"Мені доводилося читати коментарі, що дитина народиться і ростиме без батька. Ніби до війни таких ситуацій не було. Та й зараз питання не в батькові поруч, хоча було б добре, щоб він був, а в тому, що важливо просто вціліти на цій землі. І загалом дорослі люди здатні самі розібратися в цій делікатній справі. Сусіди чи просто користувачі соцмереж – явно не порадники і не ті, хто потім якось до цієї дитини будуть причетні. Тож просто не лізьте до інших із непроханими порадами й висновками".

"Хочеться народжувати українців"

Ольга Малюта

Ембріологиня Ольга Малюта наголошує: посмертне запліднення завжди було такою собі сірою зоною в українській ембріології.

"Немає ані прямої заборони, ані прямого дозволу. Як це працювало раніше, до ухвалення цього закону (йдеться про Закон №3496-IX, що має набути чинності 23 березня 2024 року, – "Н"): заморожує сперму чоловік, у якого виявлено онкологічне захворювання, через що є ризик втратити репродуктивні функції. Він пише довіреність на дружину чи партнерку, прописує у договорі з клінікою, що у випадку втрати дієздатності або смерті матеріалом може розпоряджатися така-то особа.

У такому випадку в клінік більш-менш розв'язані руки: дозволи є, і, хоч нотаріальна довіреність втрачає свою силу зі смертю, як довести, що клініка знає про цю смерть? Тож клініки можуть виконувати запліднення, і ніхто не притягне за це до суду, бо немає заборони.

Коли з'являється будь-яка згадка, що у випадку смерті людини, яка заморозила біоматеріал, його треба утилізувати, і не прописується абсолютно нічого поза цим, це сприймається як заборона. Клініки бояться, бо можуть бути судові позови, втрата ліцензії, і вони не працюватимуть із цим матеріалом", – пояснює науковиця.

І хоча закон стосується тільки державного фінансування програми, але не передбачено механізм переходу з безкоштовного зберігання на платне у разі загибелі військового. А тому навіть приватні клініки повинні будуть перестраховуватися.

"Юристи це можуть читати, як завгодно, а клініки читатимуть як заборону, – акцентує Малюта. – Всі бояться. Це дуже дивна сфера медицини, у якій навіть якщо ми робимо легальні речі, наприклад, сурогатне материнство, нас звинувачують у торгівлі дітьми. Тому клініки зважують усі ризики, і не може такого бути, що закон читається неоднозначно: він читається як заборона".

Ольга стинає плечима: сенсу здавати клітини на консервацію в такому разі немає. Адже приватні клініки започаткували акції для військових у надії, що з'явиться регулювання галузі. Втім, його немає роками.

Михайло Радуцький, народний депутат від "Слуги народу", голова Комітету ВР з питань здоров'я нації

"Весь треш у медицині йде від Радуцького, пробачте, – не стримується ембріологиня, – іще з часів, коли він критикував медреформу. Я сама і дуже багато моїх прогресивних друзів-лікарів у нього заблоковані. Був законопроєкт, який дозволяв постмортальне (після смерті – "Н") донорство. Але там було багато іншого трешу: наприклад, самотнім жінкам заборонялося користуватися донорськими ембріонами.

Закон був прописаний виключно комерційно. Багато питань стосувалося донації яйцеклітин, сурогатного материнства. Ти читаєш цей закон, і зрозуміло, що люди написали його, щоб рубати бабло і забороняти іншим це зробити.

Наша професійна спільнота спостерігає, які з'являються законопроєкти, і вони поки що всі трешові. Цей закон (3496-IX) до внесення правок був нормальний, хоч і потрібно було прописувати нотаріальні дозволи окремо».

Малюта зауважує: достатньо просто вписати в закон дозвіл на посмертне використання сперми (зазвичай ідеться саме про неї, бо чоловіча процедура донації значно простіша, ніж жіноча; крім того, у разі загибелі жінки для виношування ембріона з її яйцеклітиною потрібно шукати сурогатну матір) людині, чиє ім'я буде вказане в договорі на зберігання біоматеріалу.

Як людина, Ольга хотіла б дозволу на використання сперми самотніх загиблих воїнів як донорської. Втім, як ембріологиня, вона розуміє: лікарів звинувачуватимуть у тому, що вони на біоматеріалі заробляють.

"У нас іще до великого вторгнення бували випадки, коли пацієнтки приходили і питали, чи є сперма від донора, який служив у зоні АТО. У мене були пацієнтки, які прямо питали про АТО, які казали: "Будь ласка, тільки не москаль".

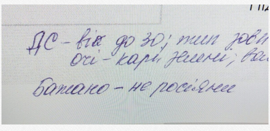

ДС – вік до 30; тип
Очі – карі, зелені;
Бажано – не росіянин

Ми ж бачимо запити людей. Навіть якщо це одиничні випадки, навіть якщо це шанс лише кільком людям народити дитину, мені здається, у наших умовах треба давати такий шанс, – вважає науковиця. – Ми, звісно, не знаємо, чи особливості характеру і сміливості успадковуються, але є відчуття "егоїстичного" гену: хочеться народжувати українців.

В Ізраїлі, наприклад, це національна ідея. У них у сфері штучного запліднення дозволене все, зокрема і постмортальний забір матеріалу. Дитина потім знатиме навіть своїх бабусь і дідусів по батьківській лінії. Мені б хотілось, щоб в Україні популяризували опцію кріоконсервації, і щоб було більше публічних дискусій про це. Це б у подальшому могло унормувати галузь".

Ольга Малюта

Важливі новини

19.05.2026
Мільярди на крові під маскою меценатства: як власник «Трухи» Володимир Литвин легалізує дубайські ка...
#Труха #Аваков #Urban One

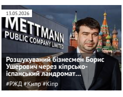
13.05.2026
METTMANN PUBLIC COMPANY LIMITED
Розшукуваний бізнесмен Борис Ушерович через кіпрсько-іспанський ландромат...
#РЖД #Кипр #Кіпр

ЦЕНЗУРА
ЯК ОБІЙТИ БЛОКУВАННЯ І ЧИТАТИ НАШ САЙТ

Останні новини
По даті | По переглядам | По коментарям
16:25 «Нафтогаз»: Російська армія понад добу масовано атакує об'єкти нафтогазової інфраструктури на Харківщині та Полтавщині
16:19 Садовий запропонував надавати військовозобов'язаним піврічну відстрочку для роботи перед мобілізацією
16:10 Обшуки у депутатки Ковельської міськради: керівницю КП Віру Федосюк підозрюють у фіктивному працевлаштуванні чоловіка задля «броні»
16:02 Український блогер Андрій Гаврилів потрапив у скандал через заїзд на спорткарі до заповідного озера Морське Око в Польщі
15:55 Апеляційний суд Львова конфіскував 30 смартфонів із Китаю, які видавали за «декорації для дому»
Підписуйтесь на наш канал в Telegram. Оперативно про головне
15:47 Дональд Трамп-молодший таємно одружився з моделлю Беттіною Андерсон, - SkyNews
15:31 Генштаб ЗСУ підтвердив удари по нафтовому терміналу «Шесхарис», базі «Грушова» та танкеру РФ у Чорному морі
15:23 Юридичні та далекобійні: Зеленський анонсував підготовку нових санкцій
15:15 Голова МЗС Угорщини про залежність від енергоносіїв РФ: Будапешт ухвалюватиме рішення в інтересах свого народу
15:07 «Один із найефективніших оборонних ринків у Європі»: Голова Міноборони Швеції підтримав вступ України до НАТО та ЄС
14:58 На Лиманському напрямку РФ накопичує сили та артилерію, але утримується від використання бронетехніки
14:51 Голова МЗС Ірану поскаржився генсеку ООН на «надмірні вимоги» США під час переговорів
14:42 «Київ більше не буде спати»: Ігор Луценко попередив про наслідки навіть незначного просування РФ на Київщині
14:34 **Україна запровадила два нові пакети санкцій: під ударом російські військові та тіньовий флот РФ**
14:26 «Де гарантії, що не працює з РФ»: у ТЦК прокоментували відбирання телефонів у мобілізованих
14:17 FT: Великий бізнес США критикує нові правила отримання грін-карт через загрозу для технологічного сектору
14:08 На Київщині готують населені пункти до кругової оборони: у Вишгородській РВА назвали суму витрат
14:00 Фейковий BVLGARI і «епічний фейл» митниці: Через помилку інспекторів суд у Дніпрі закрив справу про контрафакт із Китаю
13:51 BMW X7 за ціною старого смартфона: кандидат на посаду у Вінницькій митниці Остапенко вказав у декларації елітне авто за 20 тисяч гривень
13:43 Кількість загиблих в окупованому Старобільську зросла до 11 осіб: під завалами гуртожитку шукають людей
13:34 У Латвії заявили про падіння та детонацію безпілотника в озері Дриджа: на місці були рибалки
13:25 «Україна для українців»: на протестах у центрі Києва виступили проти трудової міграції

Теги новин
COVID-19 агрессия России Атака Війна Война ВСУ Вторжение Дональд Трамп Донбасс ДТП Зеленский ЗСУ Киев Київ коронавирус Коррупция Напад Росії на Україну Нападение России на Украину оккупанты окупанти Порошенко Путин Росія Россия СБУ США Украина Україна ЧП Эпидемия коронавируса

Наші опитування

Чи вірите ви, що Дональд Трамп зможе зупинити війну між Росією та Україною?

○ Так, повністю зможе
○ Частково зможе, але не відразу
○ Ні, не зможе
○ Це залежить від дій інших сторін
○ Важко відповісти

Голосувати

Показати результати опитування
Показати всі опитування на сайті

У разі, якщо новий законопроєкт ухвалений не буде, ембріологиня радить парам, які прийняли рішення про заморозку, подбати про оформлення довіреності. Припускає: опцією кріоконсервації репродуктивних клітин скористається небагато військових.

“Це ще питання, скільки жінок зрештою зважаться на соло-материнство після смерті партнера. Тому що навіть у випадку з онкохворобами відсоток таких жінок був мізерний. І ми їх просили хоча б рік почекати – прожити найгострішу фазу втрати, а потім уже робити запліднення.

За 10 років це буквально 2-3 випадки. Думаю, в умовах війни кількість жінок, які підуть на постмортальне ЕКЗ, зросте. Але це не буде масове явище”.

“Я прям затамувала подих”

Галас щодо правки здійнявся після дописку медичної юристки Олени Бабич. До неї звернулася вдова українського військового, якій відмовили в екстракорпоральному заплідненні, посилаючись на правку в законі про утилізацію сперми.

“Цей пункт у законі так звучить, що не можна однозначно сказати, чи він поширюється на програми, які фінансуються з держбюджету. А навіть якщо б поширювався, така проблема з утилізацією залишиться. Як прописано в законі, так клініки і трактують. Там немає уточнень, для яких програм. Клініки перестраховуються і продовжать це робити, – констатує юристка. – Мені деякі люди писали, що це стосується тільки державної програми.

Тобто, ви вважаєте, що якщо військовий зберіг клітини за свої гроші, то хай зберігаються, а якщо за бюджетне фінансування, їх потрібно утилізувати, і це нормально? Аби кожен не розумів закон по-своєму, його треба писати так, щоб норма читалась чітко, а не потім пояснювати, що “я не я, і хата не моя”.

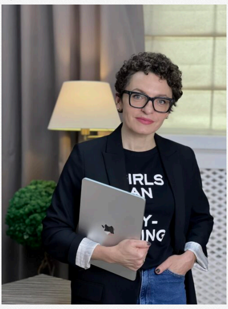

Олена Бабич

Її клієнтці порадили звернутися в іншу медустанову і не говорити, що чоловік загинув.

“Вона у прострації. У неї чоловік загинув місяць тому, а вона ще вдавати, нібито він живий. Жінка в горі, а вона ще мусить шукати шляхи. Так, вони є. Але питання: навіщо шукати ці шляхи? Якщо ви не можете врегулювати цю сферу, просто не чіпайте її, – емоційно каже Бабич. – Тільки сама людина має право визначати, що робити з її репродуктивним матеріалом: утилізувати після смерті, віддати на донорську програму або мати дітей зі своєю партнеркою, якщо ми говоримо про чоловіка.

І точно велике питання, чи має право держава в країні, де йде війна і відбувається мобілізація, вирішувати це за чоловіка в такий спосіб”.

Олена готова була захищати клієнтку до останнього, якщо потрібно, навіть довести справу до Європейського суду з прав людини.

Юристка звертала увагу на проблемний пункт у законопроєкті ще з листопада, коли його тільки ухвалили. Тож рада, що історія клієнтки стала резонансною, і в такий спосіб може спричинити законодавче регулювання цього питання, до якого клініки раніше підходили в індивідуальному порядку, зокрема й через підписання довіреностей.

“Я прям затамувала подих”, – написала вона у себе у фейсбуці після появи новини про новий законопроєкт.

Новий законопроєкт – кращий від торішнього

Після скандалу громадський діяч Тарас Шамайда зробив покроковий аналіз, як абсурдна норма з’явилася в законопроєкті про державне фінансування репродуктивних клітин.

“Дика історія з появою законодавчої норми про обов’язкове знищення репродуктивних клітин загиблих українських військових – не випадковість, як дехто намагається подати. Це яскраве свідчення системної деградації влади. Як у сенсі моральному, так і в сенсі спроможності управляти державою”, – написав він у фейсбуці.

Скандальна правка Радуцького з’явилася в тексті документу торік наприкінці березня – початку квітня. І головна ініціаторка законопроєкту Оксана Дмитрієва від монобільшості була серед тих, хто 7 вересня 2023 року підтримав проєкт з урахуванням цієї поправки.

“Цей закон – лише соціальна гарантія, що клітини військових, захисників і захисниць, зберігатимуться за рахунок держави. І це добре, бо ми розуміємо, що зараз лікарні з власної ініціативи безкоштовно зберігають клітини, але йдеться переважно про чоловічий біоматеріал, бо жіноча консервація складніша і дорожча. Без правки він був хороший, – сказала Дмитрієва в коментарі “Новинарні“. – Я була проти неї, юридичне управління Верховної Ради теж, але підтримали закон у такому вигляді.

ДО БЕРЕЗНЯ Я МАЛА ПРИБРАТИ ПРАВКУ. АЛЕ МИ ЦЕ НЕ ВСТИГЛИ ЗРОБИТИ ДО ГАЛАСУ В СОЦМЕРЕЖАХ.

“Усі колеги об’єдналися і прописали ще кращий законопроєкт”, – переконує Дмитрієва.

Оксана Дмитрієва

У новому законопроєкті № 10448, який подали до ВРУ й однією з ініціаторок якого є Дмитрієва, йдеться про те, що утилізувати репродуктивні клітини клініка не має права – це можна зробити тільки тоді, коли є відповідне розпорядження власника матеріалу.

Проєктом закону передбачене створення та затвердження ні рівні Мін’юсту відповідної форми розпорядження, яке буде в кожній клініці, що займається забором та збереженням репродуктивних клітин. І саме в документі особа, яка здає матеріал, вказує, що робити з ним у разі загибелі: передати дружині або чоловіку, до загального банку або для наукових потреб чи й утилізувати.

Якщо військовий долучиться до програми, його клітини зберігатимуться державним коштом 3 роки після загибелі. Клітини тих, хто вже їх здав і оформив довіреність, без дозволу людини утилізації не підлягають.

Адже державна програма ще навіть не розпочалася, і закон зі скандальною правкою ще не почав працювати, почне цьогоріч у межах наявного фінансування і можливого перерозподілу коштів. Уже наступного року має бути окрема бюджетна програма.

Депутатка запевняє: проголосувала за скандальну правку [на комітеті], аби законопроєкт таки ухвалили.

“Були дуже жваві дискусії із цього приводу, ми не доходили консенсусу на робочих зустрічах через цю правку. Одні казали, що не можна порушувати це питання, інші – що його потрібно вирішити. Але воно мало бути прописане так, як ми зараз це робимо, в основному законі.

Загальний закон не прийняли, і все пішло наперекіс: тут залишилось, а там не було прийняте, не було все розписане. Тому й виникла така колізія.

Але зараз ми прописали ще краще. І насправді цей закон мав бути ухвалений іще у 2014-му році, бо війна в нас давно. Тому я погодилась на правку, щоб ми хоча б щось почали робити, хоча б перший крок. І ми вживали заходів, щоб до березня це вирішити і проголосувати, – стверджує Дмитрієва, – але соцмережі прискорили це рішення».

Каже, їй було важко працювати з колегами, які наполягали на питанні утилізації біоматеріалів, адже банки переповнені, а лікарні не можуть утилізувати клітини без дозволу. Втім, цей дозвіл мав надати загальний закон, а не прийнятий торік проєкт.

Новий законопроєкт винесуть на найближче голосування. Дмитрієва запевняє: її колеги народні депутати одностайні в тому, щоб за нього проголосувати.

Теги: Дмитриева Оксана Бабич Елена Радуцкий Михаил Малюта Ольга Верховная рада Верховна рада Яйцеклетки Напад Росії на Україну Война Війна ЗСУ ВСУ Погибшие Законопроект

Олексій Дем’яненко

РЕДАКТОР СТРІЧКИ НОВИН

07 лютого 2024 г., 13:11 Переглядів: 2486 Коментарі: 0

Роздрукувати Надіслати товаришу

Коментарі:

comments powered by Disqus

2013-2026 © АНТИКОР — національний антикорупційний портал

Використання матеріалів сайту дозволено лише за наявності активного гіперпосилання на джерело. Усі права на тексти, зображення, фотографії та відеоматеріали належать їх авторам.